

(17. 3.)

Tekst der wet met aanwijzing in rood van de veranderingen, die daarin zullen aangebracht worden door het gewijzigd ontwerp van wet.

TEKST DER WET van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) tot regeling van het middelbaar onderwijs, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 143), van 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87), van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78) en van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 123).

Artikel I. Het middelbaar onderwijs wordt onderscheiden in algemeen middelbaar onderwijs en middelbaar vakonderwijs.

De scholen voor middelbaar onderwijs worden onderscheiden in openbare en bijzondere.

Openbare scholen zijn die, opgericht en onderhouden door gemeenten, provinciën en het Rijk, afzonderlijk of gezamenlijk; de overige zijn bijzondere.

Artikel II. Van elk besluit, krachtens deze wet door Gedeputeerde Staten genomen, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

Artikel III. Deze wet is niet toepasselijk op inrichtingen van onderwijs der zee- en landmacht, noch op de onderwijzers, bij die inrichtingen aangesteld.

Zij is, voor zooveel de bevoegdheid tot het geven van onderwijs aangaat, evenmin toepasselijk op de scholen voor doofstommen of blinden, welke nochtans onderworpen zijn aan het toezicht, vermeld in art. 16.

Bij geschil, of eene school, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, tot de inrichtingen van het lager, het middelbaar of het hooger onderwijs behoort, wordt daarover door Ons beslist.

EERSTE AFDEELING.

VAN HET ALGEMEEN MIDDLEBAAR ONDERWIJS.

Artikel IIII. Tot het algemeen middelbaar onderwijs worden gerekend te behooren alle vakken, welke volgens deze wet onderwezen worden aan de scholen, in art. 12 genoemd.

Waar in de volgende artikelen dezer afdeeling van het middelbaar onderwijs wordt gesproken, wordt daaronder het algemeen middelbaar onderwijs verstaan.

TITEL I.

Algemeene bepalingen.

~~Artikel 1.~~

~~Tot het middelbaar onderwijs worden gerekend te behooren alle vakken, welke volgens deze wet onderwezen worden aan de scholen, waarover zij zich uitstrekt.~~

Artikel 2.

De scholen van middelbaar onderwijs worden onderscheiden in openbare en bijzondere.

~~Openbare scholen zijn die, opgericht en onderhouden door~~

~~gemeenten, provincien en het Rijk, afzonderlijk of gezamenlijk; de overige zijn bijzondere.~~

~~Aan bijzondere inrigtingen kan van wege de gemeente, de provincie of het Rijk subsidie worden verleend, onderzoodanige voorwaarden als door het gemeentebestuur, het provinciaal bestuur, of Ons noodig zal geacht worden.~~

~~Bijzondere inrigtingen, aldus gesubsidieerd, zijn gelijk de openbare scholen, voor alle leerlingen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, toegankelijk.~~

~~Op de onderwijzers van scholen, van overheidswege opgericht of gesubsidieerd, is van toepassing het tweede lid van art. 23 der wet van den 13den Augustus 1857 (Staatsblad n°. 103).~~

~~Op de localen van alle scholen is van toepassing art. 4 van genoemde wet. De taak, in dat artikel aan den schoolopziener opgedragen, is hier die van den inspecteur.~~

Artikel 3.

Middelbaar onderwijs, gegeven aan jongelieden van niet meer van drie gezinnen gezamenlijk, wordt als huisonderwijs beschouwd.

Artikel 4.

Niemand mag middelbaar onderwijs geven, die niet in het bezit is der bij deze wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid.

Vreemdelingen behoeven bovendien Onze vergunning.

Artikel 5.

De bepalingen van het voorgaande artikel zijn niet toepasselijk:

a. op hen, die aan de kinderen van slechts één gezin middelbaar onderwijs geven;

b. op hen, die, van het geven van middelbaar onderwijs geen beroep makende en zich zonder geldelijke belooning daartoe bereid verklarende, van Ons vergunning hebben verkregen tot het geven van zoodanig onderwijs.

Artikel 6.

Vervallen.

Artikel 7.

Vervallen.

Artikel 8.

De bevoegdheid tot het geven van middelbaar onderwijs vervalt voor hem, die bij een eindvonnis is veroordeeld:

a. wegens misdaad;

b. tot eene der straffen omschreven in art. 23, n°. 4 en 5, van het Wetboek van Strafrecht.

Bij ergerlijk levensgedrag of wanneer hij, bij het geven van onderwijs, leeringen verspreidt strijdig met de goede zeden of aansporende tot ongehoorzaamheid aan de wetten des Lands, kan de onderwijzer door Ons worden verklaard zijne bevoegdheid tot het geven van onderwijs verloren te hebben.

Artikel 9.

Hij, die de bevoegdheid tot het geven van middelbaar onderwijs verloren heeft, kan haar niet terugkrijgen.

In het geval, omschreven in het laatste lid van het voorgaande artikel, kan zij door Ons worden teruggegeven.

— Artikel 10. —

~~Van elk besluit, krachtens deze wet door Gedeputeerde Staten genomen, kan bij Ons in beroep worden gekomen.~~

Artikel 11.

~~Deze wet is niet toepasselijk op inrichtingen van onderwijs der zee- en landmagt, noch op de onderwijzers, bij die inrigtingen aangesteld.~~

~~Zij is, voor zooveel de bevoegdheid tot het geven van onderwijs aangaat, evenmin toepasselijk op de scholen voor doofstommen of blinden, welke nogtans onderworpen zijn aan het toezigt, vermeld in art. 46.~~

~~Bij geschil, of eene school hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, tot de inrigtingen van het lager, het middelbaar of het hooger onderwijs behoore, wordt daarover door Ons beslist.~~

TITEL II.

Van het openbaar middelbaar onderwijs.

~~Artikel 12.~~

Artikel 12.

Openbaar middelbaar onderwijs wordt gegeven in hoogere burgerscholen.

~~Openbaar middelbaar onderwijs wordt gegeven in:~~

- ~~a. burgerscholen;~~
- ~~b. hoogere burgerscholen;~~
- ~~c. landbouwscholen;~~
- ~~d. de polytechnische school.~~

HOOFDSTUK I.

~~Van de burgerscholen, hoogere burgerscholen en landbouwscholen.~~

§ 1. Van de scholen.

~~Artikel 13.~~

~~De burgerscholen, voornamelijk bestemd voor aanstaande ambachtslieden en landbouwers, zijn dag- en avondscholen.~~

~~De burgerdagschool is van een tweejarigen cursus.~~

~~Aan de burgerdagschool wordt onderwijs gegeven in:~~

- ~~a. de wiskunde;~~
- ~~b. de eerste beginselen der theoretische en toegepaste mechanica en der kennis van werktuigen;~~
- ~~c. die der natuur- en scheikunde;~~
- ~~d. die der natuurlijke historie;~~
- ~~e. die der technologie of der landbouwkunde;~~
- ~~f. de beginselen der aardrijkskunde;~~
- ~~g. die der geschiedenis;~~
- ~~h. die der Nederlandsche taal;~~
- ~~i. de eerste gronden der staathuishoudkunde;~~
- ~~k. het hand- en regtlijnig teekenen;~~
- ~~l. de gymnastiek.~~

~~De gemeenteraad bepaalt, of de beginselen der technologie, dan wel die der landbouwkunde onderwezen zullen worden; hij kan ook bepalen, dat in beide vakken onderwijs gegeven zal worden. Hij kan ook bij de opgenoemde vakken van onderwijs dat in het boetseren en in eene of andere vreemde taal voegen.~~

~~De raad bepaalt mede, welke van de in dit artikel genoemde vakken aan de avondschool onderwezen zullen worden.~~

Artikel 14.

In elke gemeente, waar de bevolking tien duizend zielen te boven gaat, wordt door het gemeentebestuur ten minste ééne burgerschool, dag- en avondschool, opgericht. Zij kan aan eene openbare lagere school verbonden worden.

Mogt de bevolking eener gemeente van boven tien duizend zielen zoo ver uiteen wonen, dat op bezoek eener burgerschool weinig te rekenen ware, of in de behoefte op andere wijze voorzien zijn; dan kan zoodanige gemeente door Ons van het voorschrift der eerste zinsnede van dit artikel vrijgesteld worden.

Blijkt het, dat door eene burgeravondschool in de behoefte eener gemeente voldoende wordt voorzien, dan kan van de verplichting tot het oprigten eener burgerdagschool door Ons, doch telkens slechts voor een bepaald getal jaren, ontheffing worden verleend. In dit geval is het onderwijs der avondschool over een tweejarigen cursus verdeeld, en bepalen Wij, den gemeenteraad gehoord, welke der in het vorig artikel genoemde vakken het onderwijs zal omvatten.

Artikel 15.

De hogere burgerscholen worden onderscheiden in hogere burgerscholen met vijfjarigen, en in hogere burgerscholen met driejarigen cursus.

Artikel 16.

Aan de hogere burgerscholen met driejarigèn cursus wordt onderwijs gegeven in:

- a. de wiskunde;
- b. de eerste beginselen der natuur- en scheikunde;
- c. de beginselen der plant- en dierkunde;
- d. die der staatshuishoudkunde;
- e. die van het boekhouden;
- f. de aardrijkskunde;
- g. de geschiedenis;
- h. de nederlandsche taal;
- i. de fransche taal;
- k. de engelsche taal;
- l. de hoogduitsche taal;
- m. het schoonschrijven;
- n. het hand- en regtlijnig teekenen;
- o. de gymnastiek.

Artikel 17.

Aan de hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus wordt onderwijs gegeven in:

- a. de wiskunde;
- b. de beginselen van de theoretische en toegepaste mechanica, van de kennis van werktuigen en van de technologie;
- c. de natuurkunde en hare voornaamste toepassingen;
- d. de scheikunde en hare voornaamste toepassingen;
- e. de beginselen der delfstof-, aard-, plant- en dierkunde;
- f. die der kosmographie;
- g. de gronden van de gemeente-, provinciale- en Staatsinrigting van Nederland;
- h. staatshuishoudkunde en de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne kolonien en bezittingen in andere werelddeelen;
- i. de aardrijkskunde;
- k. de geschiedenis;
- l. de nederlandsche taal en letterkunde;
- m. de fransche taal en letterkunde;
- n. de engelsche taal en letterkunde;
- o. de hoogduitsche taal en letterkunde;
- p. de beginselen der handelswetenschappen, daaronder die der warenkennis en het boekhouden;
- q. het schoonschrijven;
- r. het hand- en regtlijnig teekenen;
- s. de gymnastiek.

Artikel 18.

Er zijn althans vijftien Rijks-hogere burgerscholen, te vestigen in daarvoor meest gelegene gemeenten in de onderscheidene oorden van het land. Daaronder zijn ten minste vijf met vijfjarigen cursus.

~~Artikel 19.~~

~~Er is eene Rijk-landbouwschool, indien in de behoefte aan landbouwonderwijs niet op andere wijze wordt voorzien.
Aan bijzondere landbouwscholen kan Rijkssubsidie worden verleend.~~

Artikel 20.

Het onderwijs aan de Rijk-landbouwschool omvat:

- a. staatshuishoudkunde;
- b. toegepaste wiskunde, als landmeten, waterpassen en inhoudsberekeningen;
- c. de werktuigkunde, toegepast op den landbouw en kennis van landbouwwerktuigen;
- d. de zamenstelling en inrigting der gebouwen voor den landbouw en veeteelt;
- e. het regtlijinig teekenen, toegepast op de bouwkunde en werktuigen;
- f. de natuurkunde, scheikunde en weerkunde, toegepast op den landbouw;
- g. de landbouw-technologie;
- h. de delfstofkunde en aardkunde, toegepast op den landbouw;
- i. de algemeene en bijzondere plant- en dierkunde;
- k. de ontleedkunde en natuurkunde der planten en dieren;
- l. de kennis van de uiterlijke vormen, rassen, ziekten en geneesleer der huisdieren;
- m. den algemeenen en bijzonderen landbouw, — akkerbouw, weidebouw, warmoezerij, tuinbouw en hout- en ooftboomteelt;
- n. de veeteelt, daaronder begrepen pluimvee- en bijenteelt, en zuivelbereiding;
- o. het landbouw-boekhouden;
- p. den practischen landbouw, houtteelt en behandeling der huisdieren daaronder begrepen;
- q. den kolonialen land- en boschbouw.

Artikel 21.

~~Voor burgerscholen, hogere burgerscholen of landbouwscholen, door provincien, gemeenten of bijzondere personen, met of zonder Rijkssubsidie tot stand gebragt, kan het plan van inrigting van onderwijs, zooals het aan de verpligte gemeentescholen en de Rijksscholen in art. 13, 16, 17 en 20 is voorgeschreven, naar de omstandigheden gewijzigd, ingekrompen of uitgebreid worden.~~

De inrigting van middelbare scholen voor meisjes, door gemeentebesturen, provincien of bijzondere personen met of zonder subsidie te stichten, wordt aan de stichters overgelaten, behoudens voorwaarden, aan verleende subsidien te verbinden.

~~Artikel 22.~~

~~Al hetgeen de toelating tot de Rijk- hogere burger- en landbouwscholen, de verplichtingen van den directeur en de leeraren en de regeling van het onderwijs betreft, wordt, voor zooverre het niet door deze wet is geregeld, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.~~

§ 2. Van de onderwijzers.

~~Artikel 23.~~

~~De onderwijzers aan de openbare burger-scholen, de hogere burgerscholen en de Rijk-landbouwschool dragen den titel van leeraar.~~

Aan het hoofd van elke dier scholen is een der leeraren geplaatst, die den titel draagt van directeur.

Artikel 21.

Voor hogere burgerscholen hetzij door bijzondere personen, instellingen of vereenigingen hetzij door gemeenten of provinciën, met of zonder Rijkssubsidie, tot stand gebragt, kan het plan van inrichting van onderwijs, zooals het voor de Rijksscholen in artt. 16 en 17 is voorgeschreven, naar omstandigheden gewijzigd, ingekrompen of uitgebreid worden.

Artikel 22.

Al hetgeen de toelating tot de Rijk- hogere burgerscholen, de verplichtingen van den directeur en de leeraren en de regeling van het onderwijs betreft, wordt, voor zooverre het niet door deze wet is geregeld, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Artikel 23.

Zij, die onderwijs geven aan de hogere burgerscholen, dragen den titel van leeraar. Aan het hoofd van elke school is een der leeraren geplaatst, die den titel van directeur draagt.

Artikel 24.

Het getal der leeraren voor de gemeentescholen, alsmede het bedrag hunner jaarwedden, wordt door den gemeenteraad vastgesteld.

~~De besluiten van den gemeenteraad, daartoe betrekkelijk, worden voor de scholen, tot wier oprichting de gemeenten krachtens deze wet verplicht zijn, aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, voor die, welke door het Rijk worden gesubsidieerd, aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken onderworpen. Gelijke goedkeuring wordt gevorderd met betrekking tot scholen, door eene provincie met Rijkssubsidie opgericht.~~

De besluiten van den gemeenteraad, daartoe betrekkelijk, worden voor de scholen, welke door het Rijk worden gesubsidieerd, aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken onderworpen. Gelijke goedkeuring wordt gevorderd met betrekking tot scholen, door eene provincie met Rijkssubsidie opgericht.

Artikel 25.

Om tot leeraar aan eene burgerschool benoemd te kunnen worden, wordt gevorderd, behalve een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur der gemeente of gemeenten, waar men gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond:

a. voor de vakken, vermeld onder *a—d* van art. 13, en voor de technologie, het bezit eener acte van bekwaamheid A, vermeld in art. 70, of voor elk dier vakken afzonderlijk het bezit van eene der acten, vermeld in art. 76;

b. voor de landbouwkunde, het bezit eener acte A voor dat vak, afgegeven krachtens art. 73;

c. voor de vakken, vermeld onder *f—h* van art. 13, het bezit eener acte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van eene der acten, vermeld in art. 76;

d. voor de eerste gronden der staathuishoudkunde, het bezit eener acte, vermeld in het tweede lid van art. 74, of van de acte voor dat vak, vermeld in art. 76;

e. voor het teekenen en de gymnastiek, het bezit eener acte voor die vakken, vermeld in art. 77.

Tot het geven van onderwijs in de vakken, vermeld onder *f—h* van art. 13, zijn tevens bevoegd zij, die in het bezit zijn eener acte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer voor het lager onderwijs: tot het onderwijs in wiskunde en levende talen, zij, die eene acte voor dat onderwijs bezitten, afgegeven krachtens art. 47 der wet van den 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103).

Artikel 26.

Om tot leeraar aan eene hogere burgerschool met driejarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt vereischt, behalve het in het voorgaand artikel vermelde getuigschrift:

a. voor de vakken, vermeld onder *a—c* van art. 16, het bezit eener acte van bekwaamheid A, vermeld in art. 70, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van eene der acten, vermeld in art. 76;

b. voor de beginselen der staathuishoudkunde, het bezit eener acte, vermeld in het tweede lid van art. 74, of van de acte voor dat vak, vermeld in art. 76;

c. voor de beginselen van het boekhouden, het bezit eener acte, vermeld in het eerste lid van art. 75, of van de acte voor dat vak, vermeld in art. 76;

d. voor de vakken, vermeld onder *f—h* van art. 16, het bezit eener acte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van eene der acten, vermeld in art. 76;

e. voor de vakken, vermeld onder *i, k, l, n* en *o* van art. 16, het bezit der acten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 77.

Artikel 27.

~~Om tot leeraar aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt, behalve het in art. 25 vermelde getuigschrift, gevorderd:~~

a. voor de vakken, vermeld onder *a* en *b* van art. 17, het bezit eener acte van bekwaamheid B, vermeld in art. 70 of in art. 71;

Artikel 26.

Om tot leeraar aan eene hogere burgerschool met driejarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt vereischt, behalve een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur der gemeente of gemeenten, waar men gedurende de laatste twee jaren heeft gewoond:

Artikel 27.

Om tot leeraar aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt, behalve het in het voorgaand artikel vermelde getuigschrift, gevorderd:

b. voor het vak, vermeld onder *c*, het bezit eener acte B, vermeld in art. 71;

c. voor het vak, vermeld onder *d*, het bezit eener acte B, vermeld in art. 72;

d. voor de vakken, vermeld onder *e* en *f*, het bezit eener acte A, vermeld in art. 70;

e. voor de vakken, vermeld onder *g* en *h*, het bezit eener acte, vermeld in het tweede lid van art. 74, of van de acten van die vakken, afgegeven krachtens art. 76;

f. voor de vakken, vermeld onder *i-l*, het bezit eener acte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van eene der acten, afgegeven krachtens art. 76;

g. voor de vakken, vermeld onder *m-o*, *r* en *s*, het bezit van de acten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 77;

h. voor het vak, vermeld onder *p*, het bezit eener acte, vermeld in het eerste lid van art. 75, of van de acte voor dat vak, vermeld in art. 76.

Artikel 28.

De directeuren en leeraren der Rijks hogere burgerscholen worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

~~Artikel 28.~~

~~De directeuren en leeraren der Rijks hogere burgerscholen en der Rijks landbouwschool worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.~~

Artikel 29.

De directeuren en leeraren der gemeentescholen worden benoemd door den gemeenteraad, die vooraf eene aanbevelingslijst van benoembaren ontvangt, door burgemeester en wethouders, na verhoor van den inspecteur, opgemaakt.

Zij kunnen door burgemeester en wethouders worden geschorst. Deze geven zoo spoedig mogelijk rekenschap van hun besluit aan den gemeenteraad.

Zij worden ontslagen door den gemeenteraad, burgemeester en wethouders en den inspecteur gehoord.

Is schorsing naar inzien van den inspecteur noodig, en zijn burgemeester en wethouders nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan de schorsing door Gedeputeerde Staten geschieden.

Is ontslag naar inzien van burgemeester en wethouders of van den inspecteur noodig, en is de gemeenteraad nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan het ontslag door Gedeputeerde Staten geschieden.

Artikel 30.

De schorsing van een directeur of leeraar geschiedt hoogstens voor drie maanden.

Het besluit tot schorsing bepaalt, of zij geschiedt met behoud, dan wel met gedeeltelijk of geheel verlies der bezoldiging.

Artikel 31.

Voor de directeuren en leeraren der Rijks hogere burgerscholen komt, met opzigt tot hunne aanspraak op pensioen, als dienstdtijd mede in aanmerking de tijd, dien zij krachtens eene vaste aanstelling, van Ons, van Onzen Minister van Binnenlandsehe Zaken of van een gemeentebestuur ontvangen, als onderwijzer bij eene openbare inrigting van onderwijs hebben doorgebracht.

~~Artikel 31.~~

~~Voor de directeuren en leeraren der Rijks hogere burger- en landbouwscholen komt, met opzigt tot hunne aanspraak op pensioen, als dienstdtijd mede in aanmerking de tijd, die zij krachtens eene vaste aanstelling, van Ons, van Onzen Minister van Binnenlandsehe Zaken of van een gemeentebestuur ontvangen, als onderwijzer bij eene openbare inrigting van onderwijs hebben doorgebracht.~~

Artikel 32.

Aan de directeuren en leeraren der gemeente-burgerscholen, tot welke oprigting de gemeenten verplicht zijn, wordt ten laste van den Staat pensioen verleend in de gevallen, naar de regelen en onder de voorwaarden, voor burgerlijke ambtenaren bij de wet vastgesteld of nader vast te stellen, een en ander overeenkomstig de bijzondere bepalingen, in dit en de drie volgende artikelen vervat.

Voor de toepassing dier regelen worden de genoemde directeuren en leeraren als burgerlijke ambtenaren beschouwd. Zij behooren tot de deelhebbenden in het voor die ambtenaren bij de eerste afdeling der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) ingestelde pensioenfonds.

~~Voor hen komt, behalve den dienstdtijd in de bij het eerste~~

~~Tid van dit artikel vermelde betrekkingen, en dien, welke voor andere burgerlijke ambtenaren geldig is, als zoodanig mede in aanmerking de tijd, dien zij krachtens eene vaste aanstelling, van Ons, van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken of van een gemeentebestuur ontvangen, als onderwijzer bij eene openbare inrigting van onderwijs hebben doorgebracht.~~

~~De bepalingen van dit artikel zijn niet toepasselijk op directeuren en leeraren, die als onderwijzers eener openbare lagere school aanspraak op pensioen kunnen doen gelden.~~

Artikel 33.

~~De bijdragen, ingevolge het voorgaande artikel door de directeuren en leeraren verschuldigd, worden door de zorg der gemeentebesturen geind en aan het Rijk verantwoord.~~

Artikel 34.

(Vervallen).

Artikel 35.

(Vervallen).

§ 3. Van de kosten.

Artikel 36.

~~De kosten der gemeente-burgerscholen, voor zooverre zij niet komen ten laste van anderen of uit bijzondere daartoe bestemde fondsen kunnen worden bestreden, door de gemeente te dragen, zijn:~~

~~a. de jaarwedden van de directeuren, leeraren en bedienden dier scholen;~~

~~b. de kosten van het oprigten en instandhouden of het huren der schoollocalen en der woningen van de directeuren of leeraren, voor zooveel die het genot van vrije woning mogten hebben;~~

~~c. die van verlichting en verwarming der schoollocalen;~~

~~d. die van het aanschaffen en onderhouden der schoolmeubelen, werktuigen en verdere hulpmiddelen voor het onderwijs;~~

~~e. de bijdrage der gemeente tot het pensioen der onderwijzers;~~

~~f. de kosten der plaatselijke commissie van toezigt.~~

Artikel 37.

~~Ter tegemoetkoming in de kosten der scholen kan eene bijdrage van iederen leerling gevorderd worden.~~

~~Deze bijdrage kan voor de gemeentescholen, die art. 14 vordert, niet hooger worden gesteld dan op twaalf gulden 's jaars, en voor de Rijks hoogere burgerscholen niet hooger dan op zestig gulden 's jaars.~~

~~De bepaling der bijdrage geschiedt voor de gemeentescholen door den gemeenteraad, voor de provinciale scholen door de Staten, en voor de Rijkscholen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.~~

~~Het invoeren, wijzigen en afschaffen van schoolgelden geschiedt, voor de gemeentescholen, met inachtneming van artt. 232—236 der wet van den 29sten Junij 1851 (Staatsblad n°. 85).~~

~~De invordering wordt geregeld door eene plaatselijke verordening overeenkomstig de bepalingen van artt. 258—262 dier wet.~~

~~De invordering der schoolgelden voor de Rijks-hoogere burgerscholen geschiedt op de wijze, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen. De opbrengst dier gelden wordt in 's Rijks schatkist gestort.~~

Artikel 38.

~~Ieder, die als kweekeling eener Rijks-landbouwschool is ingeschreven, stort, bij den aanvang van elk studiejaar, eene som van minstens f 40 en hoogstens f 100. Hij verkrijgt daardoor den toegang tot alle lessen der school. De bepaling der bijdrage geschiedt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.~~

~~Zij, die slechts enkele lessen wenschen te volgen, kunnen daartoe van den directeur vergunning bekomen. Zij betalen, mede bij den aanvang van elk studiejaar, voor lessen die gegeven worden:~~

Artikel 36.

De kosten der gemeentelijke hoogere burgerscholen, voor zooverre zij niet komen ten laste van anderen of uit bijzondere daartoe bestemde fondsen kunnen worden bestreden, door de gemeente te dragen, zijn:

Deze bijdrage kan voor de Rijkscholen niet hooger worden gesteld dan op zestig gulden 's jaars.

eenmaal 's weeks, f 5.00;			
tweemaal 's weeks, f 10.00;			
driemaal 's weeks, f 15.00;			
viermaal of meermalen 's weeks, f 20.00.			
De in dit artikel vermelde gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.			

HOOFDSTUK II.

Van de polytechnische school.

§ 1. Van de school.

Artikel 39.

De polytechnische school is bestemd voor de opleiding:

1°. van aanstaande industrielen of technologen, die eene grootere mate van theoretische en technische kennis verlangen dan aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus kan verkregen worden;

2°. van hen, die verlangen zich te bekwamen tot:

- a. civiel ingenieur;
- b. architect of bouwkundig ingenieur;
- c. scheepsbouwkundig ingenieur;
- d. werktuigkundig ingenieur;
- e. mijnen-ingenieur.

Artikel 40.

Het onderwijs aan de polytechnische school omvat:

- a. de hogere stekunde;
- b. de bolvormige driehoeksmeting en de analytische meetkunde;
- c. de beschrijvende meetkunde en hare toepassingen;
- d. de differentiaal- en integraalrekening;
- e. het landmeten, waterpassen en de geodesie;
- f. de theoretische mechanica;
- g. de toegepaste mechanica;
- h. de kennis van werktuigen;
- i. de mechanische technologie en de werktuigbouwkunde;
- k. de toegepaste natuurkunde;
- l. de toegepaste, de praktische en de analytische scheikunde;
- m. de scheikundige technologie;
- n. de kennis van het hedendaagsche fabriekwezen;
- o. de delfstofkunde en de aardkunde;
- p. de toegepaste aardkunde en de mijnontginning;
- q. de metallurgie;
- r. de waterbouwkunde, den aanleg van gewone wegen en spoorwegen en den bruggenbouw;
- s. de burgerlijke bouwkunde;
- t. de scheepsbouwkunde;
- u. het regtlijng en handteekenen, met toepassing op de verschillende vakken;
- v. praktische oefeningen met gereedschap en draaibank;
- w. het maken van modellen van werktuigen;
- x. de staatshuishoudkunde;
- ij. het handelsregt;
- z. het administratief regt in betrekking tot den waterstaat, de openbare werken, het mijnwezen en de nijverheid.

Artikel 41.

Ieder, die als kweekeling der polytechnische school is ingeschreven, stort bij den aanvang van elk studiejaar eene som van f 200. Hij verkrijgt daardoor den toegang tot alle lessen der school.

Zij, die slechts enkele lessen wenschen te volgen, betalen mede bij den aanvang van elk studiejaar, voor lessen, die gegeven worden:

- eenmaal 's weeks, f 10;
- tweemaal 's weeks, f 20;
- driemaal 's weeks, f 30;
- viermaal of meermalen 's weeks, f 40.

De in dit artikel vermelde gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

§ 2. Van de leeraren.

Artikel 42.

De hoogleraren en andere leeraren der polytechnische school worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Op hen is mede van toepassing de bepaling van art. 31.

§ 3. Van het bestuur.

Artikel 43.

Het bestuur der polytechnische school is opgedragen aan eenen door Ons te benoemen directeur en eenen Raad van bestuur, zamengesteld uit de hoogleraren der school.

De werkkring en bevoegdheid van den directeur en van den Raad van bestuur, hunne betrekking tot het overige onderwijzend personeel en de inwendige regeling der school worden, voor zoover die niet door deze wet zijn bepaald, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

TITEL III.*Van het bijzonder middelbaar onderwijs.***Artikel 44.**

Om onderwijs in bijzondere scholen of huisonderwijs te kunnen geven, wordt vereischt het bezit van:

- a. eene acte van bekwaamheid, volgens deze wet verkregen;
- b. een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur der gemeente of gemeenten, waar de bezitter gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond;
- c. een bewijs, dat beide deze stukken door burgemeester en wethouders der gemeente, waar het onderwijs zal gegeven worden, zijn gezien en in orde bevonden.

Artikel 45.

Omtrent de afgifte van het bewijs, vermeld onder c van het voorgaande artikel, wordt uiterlijk binnen vier weken, te rekenen van den dag, waarop de aanvraag daartoe is geschied, door burgemeester en wethouders beslist.

Van die beslissing, of wanneer binnen dien termijn de beslissing niet is kenbaar gemaakt aan hem, die het onderwijs wenscht te geven, wordt beroep toegelaten op Gedeputeerde Staten.

Na afwijzing door Gedeputeerde Staten, of indien binnen den tijd van zes weken hunne beschikking niet aan den belanghebbende is kenbaar gemaakt, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

Artikel 45 I. Aan de besturen van bijzondere hogere burgerscholen met ten hoogste vijf- en ten minste driejarigen cursus wordt uit 's Rijks kas subsidie verleend, mits de school staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die rechts-persoonlijkheid bezit, en noch van wege de gemeente, noch van wege de provincie geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning middellijk of onmiddellijk geniet.

Wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs.

Het subsidie wordt verleend:

1°. met dien verstande, dat, indien het aantal leerlingen derzelfde klasse meer dan vijf en twintig bedraagt en die klasse gesplitst is in twee parallelklassen, twee, en indien het aantal leerlingen meer dan vijftig bedraagt en de klasse gesplitst is in drie parallelklassen, drie parallelklassen voor de berekening van het subsidie in aanmerking komen;

2°. tot een bedrag van ten hoogste vijftig gulden per wekelijks gegeven uur onderwijs in de vakken, vermeld in de artikelen 16 en 17, en wel over een minimum aantal van gemiddeld vijf en twintig en een maximum aantal van gemiddeld dertig uren onderwijs per klasse.

Voor subsidie komen niet in aanmerking de bijzondere hogere burgerscholen:

a. waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld meer dan énhonderd gulden per leerling en per jaar;

b. waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf;

c. waar het onderwijs in de vakken, vermeld in de artikelen 16 en 17, niet gegeven wordt door leeraren, in het bezit van de akten van bekwaamheid, in de artikelen 26 en 27 voor de benoembaarheid tot leeraren aan de openbare hogere burgerscholen vereischt.

De bepaling van het voorgaande lid, sub c, is niet van toepassing, wanneer door Ons vergunning wordt verleend, dat het onderwijs in eenig vak tijdelijk wordt opgedragen aan eenen niet-volledig bevoegde. Deze vergunning kan alleen om bijzondere redenen en telkens voor niet langer dan éenschooljaar worden gegeven.

Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur, dat op een Rijkssubsidie krachtens dit artikel over het voorgaande jaar aanspraak maakt, zijne daartoe strekkende aanvraag aan Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

Artikel I der wet van 25 April 1879 (*Staatsblad* n. 87) is ten aanzien van de aldus van Rijkswege gesubsidieerde bijzondere hogere burgerscholen niet van toepassing.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

Artikel 45H. Aan de besturen van bijzondere hogere burgerscholen kan van wege de gemeente, de provincie en het Rijk subsidie worden verleend, onder zoodanige voorwaarden, als door het gemeentebestuur, het provinciaal bestuur en Ons noodig zullen geacht worden.

Tot bijzondere scholen, aldus gesubsidieerd, mag de toegang aan geenen leerling op grond van zijne godsdienstige gezindte ontzegd worden.

TITEL IV.

Van het toezigt.

Artikel 46.

Het toezigt op de openbare en bijzondere scholen van middelbaar onderwijs is, onder het oppertoezigt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgedragen aan:

a. plaatselijke commissiën, door den gemeenteraad te benoemen;

b. inspecteurs, onder welke een bijzonderlijk met het toezigt op de landbouwscholen, Rijk- en bijzondere scholen, is belast.

Artikel 47.

Het getal der inspecteurs wordt door Ons bepaald.

Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Zij genieten uit 's Rijks kas eene jaarwedde, benevens vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

De bepaling van art. 31 is mede op hen toepasselijk.

Zij bekleeden geene ambten of bedieningen zonder Onze toestemming.

Artikel 48.

De inspecteurs worden eenmaal 's jaars door Onzen Minister

+ b. inspecteurs.

van Binnenlandsche Zaken bijeengeroepen, ten einde onder zijne leiding de belangen van het middelbaar onderwijs te overwegen en te bevorderen.

Artikel 49.

De leden der commissiën van toezigt en de inspecteurs leggen, bij de aanvaarding hunner betrekking, den eed of de belofte af, dat zij haar naar behooren en getrouw zullen waarnemen.

De eedsaflegging of belofte geschiedt door de leden der commissiën van toezigt in handen van den regter van het kanton, waarin zij wonen; door de inspecteurs in handen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Artikel 50.

De leden der commissiën van toezigt en de inspecteurs zijn bevoegd van de overtredingen dezer wet en der verordeningen op het middelbaar onderwijs procesverbaal op te maken.

Artikel 51.

De scholen, vermeld in art. 46, zijn steeds toegankelijk voor de leden der commissiën van toezigt en voor de inspecteurs.

De onderwijzers zijn gehouden hun de verlangde inlichtingen te geven omtrent de school en het onderwijs.

Artikel 52.

De plaatselijke commissiën houden toezigt op de middelbare scholen in de gemeente en bezoeken die ten minste twee malen 's jaars. Zij zien toe, dat de algemeene verordening op het middelbaar onderwijs en de bijzondere reglementen voor de ~~openbare burgerscholen en~~ hogere burgerscholen stipt worden nagekomen. Zij houden aanteekening van het onderwijzend personeel, het getal der leerlingen en den staat van het onderwijs; zij deelen den inspecteur de belangrijke veranderingen mede, die hebben plaats gehad in de scholen, in de gemeente gevestigd, en geven hem alle inlichtingen, die hij verlangt; zij doen zoowel aan den gemeenteraad als aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken de voorstellen, die zij in het belang van het onderwijs noodzakelijk achten.

Zij doen jaarlijks vóór den 1sten Maart aan den gemeenteraad een beredeneerd verslag omtrent den toestand van het aan hun toezigt toevertrouwd middelbaar onderwijs in het vorig jaar, en zenden daarvan afschriften aan Gedeputeerde Staten en aan den inspecteur of de inspecteurs, met het toezigt op die scholen belast.

Artikel 53.

De inspecteurs zorgen door schoolbezoek voortdurend bekend te blijven met den toestand der scholen, waarvan hun het toezigt is opgedragen; zij trachten door overleg met de gemeentebesturen en met de onderwijzers den bloei van het middelbaar onderwijs te bevorderen; zij hebben toegang tot de eindexamens ~~der burgerscholen en~~ der hogere burgerscholen; zij lichten Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken voor omtrent alle onderwerpen, waarover hun berigt wordt gevraagd, en doen hem alle zoodanige voorstellen, als zij in het belang van het middelbaar onderwijs noodig achten.

Zij doen jaarlijks vóór den 1sten Mei aan Onzen voornoemden Minister een beredeneerd verslag van den staat van het onderwijs aan de scholen, aan hun toezigt toevertrouwd.

~~Artikel 54.~~

~~De inspecteur van het landbouwonderwijs waakt voor de getrouwe naleving van de bepalingen dezer wet en van alle andere door of van wege Ons vastgestelde verordeningen, die op de landbouwscholen betrekking hebben. Hij houdt toezigt op den gang van het onderwijs aan die scholen, alsmede aan de burgerscholen, waar onderwijs in de landbouwkunde wordt gegeven; op deze laatste echter alleen voor zooveel dit onderwijs aangaat; hij tracht door overleg met de gemeentebesturen en met de onderwijzers den bloei van het landbouwonderwijs te bevorderen; hij heeft toegang tot de eindexamens der landbouwscholen en der burgerscholen, waar onderwijs in landbouwkunde wordt gegeven; hij licht Onzen Minister van Binnenlandsche~~

~~Zaken voor omtrent alle onderwerpen, waarover zijn berigt wordt gevraagd, en doet hem alle zoodanige voorstellen, als hij in het belang der scholen noodig acht.~~

~~Hij zendt jaarlijks vóór den 1sten Mei aan Onzen voornoemden Minister een berekend verslag van den staat van het landbouwonderwijs.~~

TITEL V.

Van de eindexamens.

~~Artikel 55.~~

Aan hen, die aan eene hooger burgerscholen met vijfjarigen cursus het onderwijs hebben bijgewoond, wordt eenmaal 's jaars gelegenheid gegeven om ten gevolge van een examen een getuigschrift te verkrijgen.

~~Aan hen, die aan eene openbare burgerscholen, hooger burgerscholen met vijfjarigen cursus, landbouw- of polytechnische school het onderwijs hebben bijgewoond, wordt eenmaal 's jaars gelegenheid gegeven om ten gevolge van een examen een getuigschrift of een diploma te verkrijgen.~~

~~Tot die examens worden ook toegelaten zij, die het onderwijs aan die scholen niet hebben bijgewoond.~~

~~De examens worden in het openbaar gehouden.~~

~~Artikel 56.~~

~~Het eindexamen voor de burgerscholen wordt afgenomen door eene commissie, zamengesteld uit een lid der commissie van toezigt, door haar zelve aan te wijzen, als voorzitter, den directeur der school en de leeren in de vakken, waarover het examen loopt.~~

~~Het examen betreft de vakken, welke op de in de gemeente gevestigde school worden onderwezen, met uitzondering van de gymnastiek. Worden landbouw en technologie beide aan de school onderwezen, dan kan hij, die het examen aflegt, kiezen over welk dier beide vakken het zal loopen.~~

Artikel 57.

Het eindexamen voor de hooger burgerscholen met vijfjarigen cursus wordt afgenomen door eene of meer commissiën, door Onzen Minister van Binnenlandse Zaken of, op zijne uitnodiging, door eenen of meer Onzer Commissarissen in de provinciën te benoemen.

De leden genieten uit 's Rijks schatkist vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

De omvang, de wijze van afneming van het examen en wat verder op dit examen betrekking heeft, worden bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

De leden genieten uit 's Rijks schatkist vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Het eindexamen voor de hooger burgerscholen betreft de vakken, vermeld onder a, p en r van art. 17.

Het diploma van landbouwkundige wordt verkregen ten gevolge van een examen, waaruit blijkt, dat de geëxamineerde de kundigheden bezit, waarin aan de school onderwijs gegeven wordt.

Artikel 58.

De eindexamens der polytechnische school worden afgenomen door commissiën, door Onzen Minister van Binnenlandse Zaken te benoemen. De leden genieten uit 's Rijks schatkist vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Artikel 59.

Zij, die naar het diploma van technoloog, civiel, bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig of mijnen-ingenieur dingen, leggen een eerste examen A af, van gelijken omvang als het in art. 57 voorgeschreven eindexamen voor de hooger burgerscholen met vijfjarigen cursus.

Van dit examen zijn vrijgesteld zij, die het getuigschrift bezitten, verkregen na aflegging van zoodanig examen voor eene der in dat artikel genoemde commissiën.

Artikel 60.

Het diploma van technoloog wordt door hen, die het in het voorgaande artikel vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van een examen in:

a. de bolvormige driehoeksmeting en de beginselen der analytische meetkunde;

b. de beginselen der beschrijvende meetkunde;

c. die der theoretische en toegepaste mechanica en van de kennis van werktuigen;

- d. die der mechanische technologie;
- e. de toegepaste natuurkunde;
- f. de toegepaste en analytische scheikunde;
- g. de scheikundige technologie;
- h. de bouwkunde, voor zooveel betreft de kennis van bouwstoffen en de samenstelling van eenvoudige gebouwen;
- i. het hand- en ornamentteekenen.

Artikel 61.

Het diploma van civiel ingenieur wordt door hen, die het in art. 59 vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van nog twee examens.

Het tweede examen B betreft:

- a. de hoogere stekunde;
- b. de bolvormige driehoeksmeting en de analytische meetkunde;
- c. de beschrijvende meetkunde;
- d. de differentiaal- en integraalrekening;
- e. de toegepaste natuurkunde;
- f. de analytische scheikunde met betrekking tot de bouwmaterialen;
- g. de kennis van bouwstoffen, gebruikelijk zoowel voor bouwkundige als waterbouwkundige werken;
- h. de constructie van de onderdeelen van gebouwen;
- i. het vervaardigen van eenvoudige bouwkundige en waterbouwkundige teekeningen en het handteekenen.

Het derde examen C betreft:

- a. de theoretische en toegepaste mechanica en de kennis van werktuigen;
- b. de waterbouwkunde, omvattende:
 - 1°. den aanleg van gewone wegen en spoorwegen en dien van bruggen;
 - 2°. den aanleg van zeekeringen;
 - 3°. de kennis der rivieren als afwateringsmiddelen en in betrekking tot de scheepvaart;
 - 4°. den aanleg van kanalen, sluizen, havens en maritime werken;
 - 5°. de hydrographie van ons land, kennis van polders en bemalingen;
- c. de burgerlijke bouwkunde, omvattende:
 - 1°. de constructie van eenvoudige gebouwen;
 - 2°. de beginselen der schoone bouwkunst;
- d. het situatie-, ornament- en handteekenen, benevens het teekenen van voorwerpen, tot de waterbouwkunde behoorende;
- e. het maken van ontwerpen, bestekken en begrootingen;
- f. de beginselen der geodesie en het praktisch landmeten en waterpassen;
- g. het administratief regt in betrekking tot den waterstaat en openbare werken.

Artikel 62.

Het diploma van architect of bouwkundig ingenieur wordt door hen, die het in art. 59 vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van nog twee examens.

Het tweede examen B betreft dezelfde vakken als het examen B, vermeld in het voorgaande artikel.

Het derde examen C betreft:

- a. de vakken onder a en e van het examen C, vermeld in art. 61;

- b.* de burgerlijke bouwkunde, de schoone bouwkunst in haren geheelen omvang daaronder begrepen;
- c.* de waterbouwkunde, voor zooveel betreft den aanleg van verschillende bestratingen, het bouwen van bruggen, sluizen en kaaien;
- d.* het theoretisch en praktisch landmeten en waterpassen;
- e.* het bouwkundig, ornament- en handteekenen;
- f.* het administratief regt, in betrekking tot openbare werken.

Artikel 63.

Het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur wordt door hen, die het in art. 59 vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van nog twee examens.

Het tweede examen B betreft:

- a.* de vakken onder *a—e* van het examen B, vermeld in art. 61.
- b.* de analytische scheikunde in betrekking tot de materialen voor den scheepsbouw;
- c.* de kennis der bouwstoffen, bij den scheepsbouw in gebruik;
- d.* de beginselen van het sloopsteekenen en het handteekenen.

Het derde examen C betreft:

- a.* het vak *a* van het examen C, vermeld in art. 61;
- b.* het teekenen van werktuigen;
- c.* de scheepsbouwkunde en het sloopsteekenen;
- d.* de waterbouwkunde en het waterbouwkundig teekenen, voor zooveel betreft werken, die tot de scheepvaart betrekking hebben.

Artikel 64.

Het diploma van werktuigkundig ingenieur wordt door hen, die het in art. 59 vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van nog twee examens.

Het tweede examen B betreft:

- a.* de vakken *a—e* van het examen B, vermeld in art. 61;
- b.* het vak *e*, vermeld in art. 60;
- c.* de analytische scheikunde in betrekking tot de materialen voor werktuigen.

Het derde examen C betreft:

- a.* het vak *a* van het examen C, vermeld in art. 61;
- b.* mechanische technologie en werktuigbouwkunde;
- c.* het vak *h*, vermeld in art. 60;
- d.* het handteekenen en het teekenen van werktuigen;
- e.* het administratief regt in betrekking tot fabrieken en werktuigen.

Artikel 65.

Het diploma van mijnen-ingenieur wordt door hen, die het in art. 59 vermeld examen A hebben afgelegd, verkregen ten gevolge van nog twee examens.

Het tweede examen B betreft:

- a.* de vakken *a—e* van het examen B, vermeld in art. 61;
- b.* de delfstofkunde.

Het derde examen C betreft:

- a.* het vak *a* van het examen C, vermeld in art. 61;
- b.* het vak *h*, vermeld in art. 60;
- c.* het vak *d* van het examen C, vermeld in art. 62;
- d.* de aardkunde en de toegepaste aardkunde;
- e.* de mijnontginning;
- f.* de docimasie;

- g. de metallurgie;
 h. het teekenen van werktuigen;
 i. het administratief regt in betrekking tot het mijnwezen.

—Artikel 66.—

—Wanneer een der in de voorgaande artikelen vermelde examens maar genoege der commissie is afgelegd, wordt door haar aan den geëxamineerde een getuigschrift of een diploma afgegeven, volgens het model, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld.

Getuigschriften worden afgegeven voor goed volbrachte eindexamens der burgerscholen en hogere burgerscholen, alsmede voor het eerste examen A voor technoloog, en het eerste en tweede examen A en B voor civiel, bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur; diploma's worden afgegeven voor goed volbrachte eindexamens als landbouwkundige, technoloog, civiel, bouwkundig, scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur.

De getuigschriften worden kosteloos afgegeven; voor het diploma wordt betaald eene som van veertig gulden. Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

Artikel 67.

De commissien, bedoeld in art. 56, zenden een verslag van hare werkzaamheden aan den gemeenteraad en een afschrift daarvan aan den inspecteur of de inspecteurs, met het toezigt op de burgerscholen belast.

De commissien, bedoeld in art. 57, zenden een verslag van hare werkzaamheden aan Onzen Commissaris in de provincie, en een afschrift aan den inspecteur of de inspecteurs, met het toezigt op de hogere burgerscholen of op de landbouwscholen belast.

De commissien, bedoeld in art. 58, zenden een verslag van hare werkzaamheden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

TITEL VI.

Van de acten van bekwaamheid.

Artikel 68.

De acten van bekwaamheid tot het geven van school- en huisonderwijs worden verkregen tengevolge van het afleggen van examens.

Artikel 69.

Ieder jaar worden door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken commissien benoemd, aan welke wordt opgedragen hen te examineren, die eene acte van bekwaamheid voor het middelbaar onderwijs wenschen te verkrijgen.

De plaatsen, waar deze commissien hare zittingen houden, worden telkens door Onzen voornoemden Minister aangewezen.

De examens worden in het openbaar gehouden, met uitzondering van die voor onderwijzers.

De leden der commissien ontvangen uit 's Rijks schatkist vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Artikel 70.

Er zijn twee acten van bekwaamheid voor het schoolonderwijs in de wis- en werktuigkundige wetenschappen.

De eerste acte A wordt verkregen ten gevolge van een examen in:

a. de rekenkunde, de stekunde, de meetkunde, de platte en bolvormige driehoeksmeting, de beginselen der beschrijvende en der analytische meetkunde;

b. de beginselen der theoretische en toegepaste mechanica, der kennis van werktuigen en der technologie;

c. de beginselen der natuurkunde, der scheikunde en der kosmographie;

d. de beginselen der delfstof-, aard-, plant- en dierkunde.

De tweede acte B, welke alleen verkregen kan worden door hen, die reeds de in dit artikel vermelde acte A bezitten, wordt verkregen ten gevolge van een examen in:

Artikel 66.

Voor met goed gevolg afgelegd eindexamen voor de hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus wordt door de commissie aan den geëxamineerde een getuigschrift afgegeven, volgens het model, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld. De getuigschriften worden kosteloos afgegeven.

Artikel 67.

De commissien, bedoeld in art. 57, zenden een verslag van hare werkzaamheden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en een afschrift aan de inspecteurs, met het toezicht op de hogere burgerscholen belast.

e. de beschrijvende en analytische meetkunde, de differentiaal en integraalrekening;

f. de theoretische en toegepaste mechanica.

Artikel 71.

Er zijn twee acten van bekwaamheid voor het schoolonderwijs in de natuurkunde.

De eerste acte A is dezelfde als de acte A, vermeld in art. 70.

De tweede acte B, welke alleen kan verkregen worden door hen, die reeds de bovengemelde acte A bezitten, wordt verkregen tengevolge van een examen in:

a. de analytische meetkunde;

b. de differentiaal- en integraalrekening;

c. de theoretische mechanica;

d. de natuurkunde en hare voornaamste toepassingen;

e. de meteorologie;

f. de scheikunde.

Artikel 72.

Er zijn twee acten van bekwaamheid voor het schoolonderwijs in de scheikunde.

De eerste acte A is dezelfde als de acte A, vermeld in art. 70.

De tweede acte B, die alleen kan verkregen worden door hen, die reeds de bovengemelde acte A bezitten, wordt verkregen ten gevolge van een examen in:

a. de algemeene, de toegepaste en de analytische scheikunde;

b. de scheikundige technologie;

c. de natuurkunde.

Artikel 73.

Er zijn twee acten van bekwaamheid voor het schoolonderwijs in de landbouwkunde.

De eerste acte A wordt door den bezitter der acte A, vermeld in art. 70, verkregen ten gevolge van een examen in de beginselen van den landbouw.

De tweede acte B wordt verkregen ten gevolge van een examen, als hetgeen ter verkrijging van het diploma van landbouwkundige wordt gevorderd.

Artikel 74.

Voor het geven van schoolonderwijs in de nederlandsche taal en letterkunde en de geschiedkundige wetenschappen, wordt de acte van bekwaamheid verkregen ten gevolge van een examen in:

a. de nederlandsche taal en letterkunde;

b. de geschiedenis;

c. de wiskundige, natuurkundige en staatkundige aardrijkskunde.

Voor het geven van schoolonderwijs in de staatshuishoudkunde ten gevolge van een examen in:

a. de staatshuishoudkunde en de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddelen;

b. de gronden van de gemeente-, provinciale en Staatsinrigting van Nederland.

Artikel 75.

Voor het geven van schoolonderwijs in de handelswetenschappen wordt eene acte van bekwaamheid verkregen ten gevolge van een examen in:

a. het boekhouden;

b. de beginselen der handelswetenschappen, omvattende het handelsrecht, de handelsgeographie, de statistiek van nijverheid en handelsverkeer, de kennis van het finantiewezen der Staten, en de beginselen der warenkennis.

Voor het geven van schoolonderwijs in de zeevaartkuden wordt de acte verkregen ten gevolge van een examen in:

- a. de lagere wiskunde, de bolvormige driehoeksmeting daaronder begrepen;
- b. de beginselen der sterrekunde;
- c. de kennis der verschijnselen in den dampkring en op den oceaan;
- d. de kennis der werktuigen, bij de waarnemingen op zee gebruikelijk.

Artikel 76.

De in art. 69 vermelde commissien zijn bevoegd om, na afgelegd examen, afzonderlijke acten van bekwaamheid af te geven voor elk der vakken, vermeld in artt. 70 en 74, en voor het boekhouden.

Artikel 77.

Door de in art. 69 vermelde commissiën worden, na afgelegd examen, afzonderlijke acten van bekwaamheid uitgereikt voor schoolonderwijs in:

- a. de fransche taal en letterkunde;
- b. de engelsche taal en letterkunde;
- c. de hoogduitsche taal en letterkunde;
- ~~d. het handteekenen, het regtlijnig teekenen en de perspectief;~~
- e. het schoonschrijven;
- f. het boetseren;
- g. de gymnastiek.

+ d. het teekenen;

Om onderwijs in de vakken, onder e en f genoemd, te kunnen geven, behoeft men evenwel niet in het bezit eener acte van bekwaamheid voor die vakken te zijn.

Gemelde commissiën zijn eveneens bevoegd tot het na afgelegd examen uitreiken van eene acte van bekwaamheid voor schoolonderwijs in andere levende talen.

○ Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt de acte, onder d. genoemd, gesplitst in onderscheidene acten, in de programma's waarvan tevens voor zooveel noodig het boetseren kan worden opgenomen. Voorts wordt daarbij de bevoegdheid voor het geven van onderwijs bepaald, welke aan het bezit van elke dezer acten verbonden is.

Artikel 78.

Tot het verkrijgen van eene der acten van bekwaamheid voor schoolonderwijs, vermeld in artt. 70—76, en in levende talen, wordt bovendien vereischt een examen in de theorie van onderwijs en opvoeding, hoofdzakelijk in betrekking tot het middelbaar onderwijs.

Zij, die in het bezit zijn van eene der acten, zijn bij het examen ter verkrijging eener andere acte voor middelbaar schoolonderwijs vrijgesteld van een nieuw examen in de theorie van onderwijs en opvoeding.

De acte, vermeld in art. 45 der wet van den 13den Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103), maakt bevoegd tot het geven van het aldaar omschreven onderwijs aan middelbare scholen voor meisjes.

Artikel 79.

Eene acte van bekwaamheid voor het huisonderwijs wordt verkregen door een gelijk examen als dat ter verkrijging eener acte voor schoolonderwijs, met weglating van het examen in de theorie van onderwijs en opvoeding.

De acten van bekwaamheid voor schoolonderwijs gelden ook voor het huisonderwijs.

Artikel 80.

Wanneer het examen naar genoegen der commissie, met het afnemen belast, is afgelegd, wordt door haar aan den geexamineerde de verlangde acte uitgereikt, waarvan het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wordt vastgesteld.

Artikel 81.

De acte van bekwaamheid voor middelbaar schoolonderwijs wordt uitgereikt tegen betaling van:

twintig gulden voor eene der acten B, vermeld in artt. 70, 71, 72 en 73;

vijftien gulden voor eene der acten A, vermeld in artt. 70, 71 en 72, of voor eene der acten, vermeld in artt. 74 en 75;

tien gulden voor de acte A, vermeld in art. 73, of voor eene der acten, vermeld in artt. 76 en 77.

De acte van bekwaamheid voor middelbaar huisonderwijs wordt uitgereikt tegen betaling van *zeven gulden*, wanneer zij geldt voor één vak, en van *tien gulden*, wanneer zij geldt voor twee of meer vakken.

De opbrengst van de voor de acten betaalde gelden wordt, na aftrek van de kosten der vergadering van de commissie, waaronder echter niet gerekend worden de reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden, in 's Rijks schatkist gestort.

☞ [17. 3.]

Artikel 82.

Ieder, die krachtens deze wet of krachtens vroegere verordeningen hier te lande een diploma van technoloog, civiel ingenieur architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur, mijnen ingenieur, veearts of landbouwkundige verkregen heeft, is bevoegd onderwijs te geven in de technische wetenschappen, waarin hij ter verkrijging van zijn diploma een examen heeft afgelegd. Hij behoort echter daartoe in het bezit te zijn van het getuigschrift van goed zedelijk gedrag, vermeld in **+ art. 25.**

+ art. 25.

TWEDE AFDEELING.

VAN HET MIDDELBAAR VAKONDERWIJS.

Artikel 82I. De scholen voor middelbaar vakonderwijs worden onderscheiden in:

- a. hogere vakscholen;
- b. vakscholen.

Waar in deze wet van vakscholen in het algemeen of van eenige soort van vakscholen in het bijzonder wordt gesproken, worden daaronder tevens vakcursussen begrepen.

Bij verschil van gevoelen of eene school, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, behoort tot de inrichtingen, in het eerste lid onder a dan wel onder b genoemd, wordt daarover door Ons beslist.

TITEL I.

VAN DE HOGERE VAKSCHOLEN.

§ 1. Algemeene bepalingen.

Artikel 82II. Hogere vakscholen worden onderscheiden in:

- a. middelbare technische scholen;
- b. middelbare handelsscholen;
- c. landbouwscholen;

d. die inrichtingen, welke krachtens Onze beschikking overeenkomstig art. 82I, laatste lid, genoemd worden tot de hogere vakscholen te behooren.

Hogere teekens- en zeevaartscholen worden gerekend onder de in het eerste lid onder a genoemde inrichtingen.

Artikel 82III. Voor zover op de in het voorgaand artikel genoemde scholen onderwijs gegeven wordt in een der vakken, bedoeld in art. I III, is tot het geven van dat onderwijs alleen bij bevoegd, die deze bevoegdheid bezit voor de scholen van algemeen middelbaar onderwijs.

Een opzichte van hogere zeevaartscholen kan bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald worden, dat met eene acte van bekwaamheid van lagere rang kan worden voldaan.

Voor die vakken, waarvoor meer dan één acte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs is ingesteld, zal bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepaald, welke der akten voor het onderwijs aan hogere vakscholen vereischt wordt.

Door Ons kan vergunning worden verleend, dat het onderwijs in een der vakken bedoeld in het eerste lid worde opgedragen aan eenen niet-volledig bevoegde. Deze vergunning kan alleen om bijzondere redenen en telkens voor niet langer dan één schooljaar worden gegeven. Voor de vakken, niet in het eerste lid bedoeld, wordt die bevoegdheid tot het geven van onderwijs,

zoodra hiertoe de mogelijkheid aanwezig is, geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Om tot leeraar aan eene der in het voorgaand artikel genoemde scholen benoemd te kunnen worden, wordt gevorderd het bezit van het getuigschrift van goed zedelijk gedrag, vermeld in art. 26.

Vreemdelingen behoeven bovendien Onze vergunning.

Artikel 82 IV. Ten behoeve van bijzondere scholen, bedoeld in art. 82 II, kan vanwege de gemeente, de provincie en het Rijk subsidie worden verleend, mits de school staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit, en onder zoodanige voorwaarden als door het gemeentebestuur, door het provinciaal bestuur of bij algemeenen maatregel van bestuur noodig zullen geacht worden.

Onder gelijk voorbehoud, als aan het slot van het eerste lid bedoeld, kan aan gemeenten vanwege de provincie en het Rijk subsidie worden verleend ten behoeve van hogere vakscholen, door gemeenten opgericht en in stand gehouden.

Door Ons kan voor eene bijzondere school, bedoeld in art. 82 II die vanwege het Rijk subsidie geniet, dispensatie worden verleend van het bepaalde bij artikel 1 der wet van 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87.)

Artikel 82 V. Ten opzichte van de scholen, bedoeld in art. 82 II, die door het Rijk zijn opgericht en worden in stand gehouden, wordt al hetgeen de inwendige regeling, het bestuur, de vereischten voor benoembaarheid tot leeraar, de vereischten voor toelating en de uit te reiken getuigschriften of diploma's betreft, voor zoover het niet bij deze wet is geregeld, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld. Die algemeene maatregel van bestuur bevat tevens voorschriften omtrent hetgeen de vereischten voor benoembaarheid tot leeraar, de vereischten voor toelating en de uit te reiken getuigschriften of diploma's betreft aan andere openbare scholen, die niet uit eenige openbare kas worden gesubsidieerd.

Artikel 82 VI. Het oppertoezicht over de in art. 82 II onder *a*, *b* en *d* bedoelde inrichtingen is opgedragen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Het toezicht wordt onder zijne bevelen uitgeoefend door eenen of meer inspecteurs, zoomede door eene daarvoor door Ons te benoemen algemeene commissie van toezicht. In afwijking hiervan kan voor eene door het Rijk opgerichte en in stand gehouden school door Ons eene afzonderlijke commissie van toezicht worden benoemd.

Het toezicht wordt nader bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

§ 2. Van de landbouwscholen.

Artikel 82. VII. Er is eene Rijkslandbouwschool, indien in de behoefte aan landbouwonderwijs niet op andere wijze wordt voorzien.

Hetgeen bij de artt. 23, 28, 30, 31 en 55 bepaald is ten aanzien van de hogere burgerescholen, is ten aanzien van deze school mede van toepassing.

Artikel 82. VIII. Het onderwijs aan de Rijkslandbouwschool omvat:

- a.* staathuishoudkunde;
- b.* toegepaste wiskunde, als landmeten, waterpassen en inhoudsberekeningen;
- c.* de werktuigkunde, toegepast op den landbouw en kennis van landbouwwerktuigen;
- d.* de samenstelling en inrichting der gebouwen voor den landbouw en de veeteelt;
- e.* het rechte lijnig teekenen, toegepast op de bouwkunde en werktuigen;
- f.* de natuurkunde, scheikunde en weerkunde, toegepast op den landbouw;
- g.* de landbouw-technologie;
- h.* de delfstofkunde en aardkunde, toegepast op den landbouw;
- i.* de algemeene en bijzondere plant- en dierkunde;

- k. de ontbeekunde en natuurkunde der planten en dieren;
- l. de kennis van de uiterlijke vormen, rassen, ziekten en geneesleer der huisdieren;
- m. den algemeenen en bijzonderen landbouw, akkerbouw, weidebouw, warmoezenij, tuinbouw en hout- en ooftboenteelt;
- n. de veeteelt, daaronder begrepen pluimvee- en bijenteelt, en zuivelbereiding;
- o. het landbouw-boekhouden;
- p. den praktischen landbouw, houthteelt en behandeling der huisdieren daaronder begrepen;
- q. den kolonialen land- en boschbouw.

Artikel 82. IX. Voor landbouwscholen, door gemeenten, provinciën of bijzondere personen met of zonder Rijks-subsidie tot stand gebracht, kan het plan van inrichting van onderwijs, zooals het ten aanzien van de Rijkslandbouwschool in het voorgaand artikel is voorgeschreven, naar de omstandigheden gewijzigd, ingekrompen of uitgebreid worden.

Artikel 82. X. Ieder, die als kweekeling aan de Rijkslandbouwschool is ingeschreven, stort bij den aanvang van elk studiejaar eene som van minstens f 40 en hoogstens f 100. Hij verkrijgt daardoor den toegang tot alle lessen der school. De bepaling der bijdrage geschiedt door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Zij, die slechts enkele lessen wenschen te volgen, kunnen daartoe van den directeur vergunning bekomen. Zij betalen, mede bij den aanvang van elk studiejaar, voor lessen die gegeven worden:

- eenmaal 's weeks, f 5;
- tweemaal 's weeks, f 10;
- driemaal 's weeks, f 15;
- viermaal of meermaal 's weeks, f 20.

De in dit artikel vermelde gelden worden in 's Rijks-schatkist gestort.

Artikel 82. XI. Het oppertoezicht over de in art. 82 II onder c bedoelde inrichtingen is opgedragen aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Het toezicht, onder zijne bevelen uit te oefenen, is opgedragen aan:

- a. plaatselijke commissiën, door den gemeenteraad te benoemen;
- b. eenen inspecteur.

Artikel 82 XII. Op het toezicht, door de plaatselijke commissiën uit te oefenen, zijn de artt. 49—52 mede van toepassing.

De inspecteur van het landbouwonderwijs waakt voor de getrouwe naleving van de bepalingen dezer wet en van alle andere door of van wege Ons vastgestelde verordeningen, die op de landbouwscholen betrekking hebben. Hij houdt toezicht op den gang van het onderwijs aan die scholen, alsmede aan de burgeravondscholen, waar onderwijs in de landbouwkunde wordt gegeven, op deze laatsten echter alleen voor zooveel dit onderwijs aangaat; hij tracht door overleg met de gemeentebesturen en met de onderwijzers den bloei van het landbouwonderwijs te bevorderen; hij heeft toegang tot de eindexamens der landbouwscholen en der burgeravondscholen, waar onderwijs in landbouwkunde wordt gegeven; hij licht Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid voor omtrent alle onderwerpen, waarover zijn bericht wordt gevraagd, en doet hem alle zoodanige voorstellen, als hij in het belang der scholen noodig acht.

Hij zendt jaarlijks vóór den 1sten Mei aan Onzen voornoemden Minister een beredeneerd verslag van het landbouwonderwijs.

Artikel 82 XIII. De eindexamens voor de landbouwscholen worden afgenomen door commissiën, jaarlijks te benoemen door Onzen Commissaris in iedere provincie, waar zoodanige scholen aanwezig zijn.

De leden genieten uit 's Rijks-schatkist vergoeding voor reizen en verblijfkosten, benevens vacatiegelden.

Het diploma van landbouwkundige wordt verkregen ten gevolge van een examen, waaruit blijkt, dat de geëxamineerde de kundigheden bezit, waarin aan de school onderwijs gegeven wordt.

De commissiën zenden een verslag van hare werkzaamheden aan Onzen Commissaris in de provincie en een afschrift aan den inspecteur, met het toezicht op de landbouwscholen belast.

TITEL II.

VAN DE VAKSCHOLEN.

§ 1. Algemeene bepalingen.

Artikel 82. XIV. Vakscholen worden onderscheiden in:

a. burgeravondscholen;

b. teekenscholen;

c. ambachtsscholen;

d. handelsscholen;

e. zeevaartscholen;

f. industriescholen voor meisjes.

g. die inrichtingen, welke krachtens Onze beslissing overeenkomstig art. 82 I, laatste lid, geacht worden tot de vakscholen te behooren.

Artikel 82 XV. Voor zoover op de in het voorgaand artikel onder *b, c, d, e, f* en *g* genoemde inrichtingen onderwijs wordt gegeven in één of meer der vakken, bedoeld in art. 1 III dezer wet, of genoemd in art. 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs, is tot het geven van dat onderwijs alleen hij bevoegd, die deze bevoegdheid bezit hetzij voor de scholen van algemeen middelbaar onderwijs hetzij voor de lagere scholen. Voor die vakken, waarvoor meer dan ééne akte van bekwaamheid is ingesteld, zal bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepaald, welke dier akten voor het onderwijs aan vakscholen vereischt wordt.

Hetgeen bij art. 82 III, vierde, vijfde en zesde lid bepaald is ten aanzien van de hogere vakscholen, is ten aanzien van de in het voorgaand artikel bedoelde inrichtingen mede van toepassing.

Artikel 82 XVI. Ten behoeve van bijzondere inrichtingen, bedoeld in art. 81 XIV, kan vanwege de gemeente, de provincie en het Rijk subsidie worden verleend, mits de school staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit, en onder zoodanige voorwaarden als door het gemeentebestuur, door het provinciaal bestuur of bij algemeenen maatregel van bestuur noodig zullen geacht worden.

Onder gelijk voorbehoud, als aan het slot van het eerste lid bedoeld, kan aan gemeenten vanwege de provincie en het Rijk subsidie worden verleend ten behoeve van die gemeentelijke scholen, in art. 82 XIV bedoeld, tot oprichting en instandhouding waarvan gemeenten niet, ingevolge art. 82 XIX verplicht zijn, zoodanig ter tegemoetkoming in de kosten van het onderwijs in niet-verplichte vakken en gedurende één of meer jaren boven den verplichten cursus aan gemeentescholen, die art. 82 XIX vordert.

Het bij art. 82 IV, laatste lid, bepaalde is hier mede van toepassing.

Artikel 82 XVII. Het oppertoezicht over de in art. 82 XIV bedoelde inrichtingen is opgedragen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Het toezicht wordt onder zijne bevelen uitgeoefend door eenen of meer inspecteurs, voor zooveel noodig bijgestaan door adjunct-inspecteurs.

Op deze inspecteurs en adjunct-inspecteurs zijn de bepalingen van de artt. 47—51 en 53 mede van toepassing.

Artikel 82 XVIII. De gemeenteraad is bevoegd eene plaatselijke commissie van toezicht voor het vakonderwijs te benoemen.

Op het toezicht, door deze commissie over de vakscholen uit te oefenen, zijn de artt. 49—52 mede van toepassing.

Wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs.

§ 2. Van de burgeravondscholen.

Artikel 82 XIX. In elke gemeente, waar de bevolking tienduizend zielen te boven gaat, wordt door het gemeentebestuur ten minste ééne burgeravondschool opgericht.

Aan deze verplichting wordt voldaan binnen een termijn van niterlijk drie jaren, te rekenen van het tijdstip, waarop de bevolking der gemeente boven het cijfer van tienduizend geklommen is.

Mocht de bevolking eener gemeente van boven tienduizend zielen zóóver uiteen wonen, dat op bezoek van eene burgeravondschool weinig te rekenen ware, of in de behoefte op andere wijze genoegzaam voorzien zijn, dan kan zoodanige gemeente door Ons van het voorschrift der eerste zinsnede van dit artikel tijdelijk vrijgesteld worden.

Artikel 82 XX. Aan de burgeravondscholen wordt onderwijs gegeven in:

a. het hand- en rechtlijnig teekenen, mede in toepassing op het ambacht;

b. de beginselen der Nederlandsche taal;

c. die der wiskunde;

d. die der natuurkunde;

e. die der werktuigkunde en der kennis van werktuigen.

De gemeenteraad kan bepalen, dat bovendien in andere dan de bovengenoemde vakken onderwijs zal worden gegeven.

Het onderwijs aan de burgeravondscholen wordt gegeven ten minste in een driejarigen cursus.

De omvang van het onderwijs in de verplichte vakken wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Artikel 82 XXI. Het getal der leeraren aan de burgeravondscholen, alsmede het bedrag der jaarwedden van directeur en leeraren wordt door den gemeenteraad vastgesteld. De besluiten, daartoe betrekkelijk, behoeven, voor de scholen, die art. 82 XIX vordert, de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Benoeming, schorsing en ontslag van directeuren en leeraren der burgeravondscholen geschieden met inachtneming van de voorschriften der artt. 29 en 30.

Artikel 82 XXII. Om tot leeraar aan eene burgeravondschool benoemd te kunnen worden, wordt gevorderd:

a. voor het hand- en rechtlijnig teekenen het bezit van eene akte voor die vakken, vermeld in art. 77;

b. voor de beginselen der Nederlandsche taal het bezit van eene akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer, of van eene akte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of van de akte voor dat vak, bedoeld in art. 76;

c. voor de wiskunde het bezit van eene akte A, vermeld in art. 70, of van de akte voor dat vak, bedoeld in art. 76 dezer wet, of van de akte voor dat vak, bedoeld in art. 65 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

d. voor de vakken, vermeld onder d—e van art. 82 XX het bezit van eene akte A, vermeld in art. 70, of voor elk dier vakken afzonderlijk het bezit van de akte voor dat vak, bedoeld in art. 76;

e. voor vakken, bedoeld in art. 1 III dezer wet of genoemd in art. 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs, in welke krachtens art. 82 XX, tweede lid, onderwijs wordt gegeven, eene akte van bekwaamheid tot het geven van schoolonderwijs in die vakken, afgegeven krachtens eene dezer wetten.

Artikel 82 XXIII. Zij, die van eene vaste aanstelling tot directeur of leeraar aan eene, ingevolge art. 82 XIX verplichte burgeravondschool zijn voorzien, worden ten opzichte van het recht op pensioen als burgerlijke ambtenaren beschouwd.

De uit dien hoofde door hen verschuldigde bijdragen worden door de zorg der gemeentebesturen geïnd en aan het Rijk verantwoord.

Artikel 82 XXIV. Ter tegemoetkoming in de kosten der burgeravondscholen, voor zoover die voor rekening van de ge-

meente blijven, kan van iederen leerling gevorderd worden een schoolgeld van ten hoogste twaalf gulden sjaars.

On- en minvermögenden kunnen van de betaling van schoolgeld geheel of ten deele worden vrijgesteld.

Het invoeren, wijzigen of afschaffen van schoolgeldten geschiedt met inlichtening van de artt. 232—236 der wet van 29 Juni 1851 (*Staatsblad* n°. 85).

De invordering wordt geregeld door eene plaatselijke verordening overeenkomstig de bepalingen van de artt. 258—262 dier wet.

Artikel 82. XXV. Het eindexamen voor de burgeravondscholen wordt afgenomen door eene commissie, samengesteld uit een lid der commissie, bedoeld in art. 82 XVIII door haar zelve aan te wijzen, als voorzitter, den directeur der school en de bevraten in de vakken, waarover het examen loopt. Bij ontstentenis van eene commissie als bedoeld in art. 82 XVIII de directeur der school voorzitter dezer examencommissie.

Het examen loopt over de in art. 82 XX eerste lid, genoemde vakken. De gemeenteraad kan bepalen, dat het examen bovendien zal loopen over de vakken, welke overeenkomstig art. 82 XX tweede lid, op de in de gemeente gevestigde school of scholen worden onderwezen.

Tot het eindexamen van eene burgeravondschool worden ook toegelaten zij, die het onderwijs aan die school niet hebben bijgewoond.

Wanneer het examen naar genoegen der commissie is afgelegd, wordt door haar aan den geëxamineerde een getuigschrift afgegeven, volgens het model, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld.

De commissie zendt een verslag van hare werkzaamheden aan den gemeenteraad en een afschrift daarvan aan den inspecteur, met het toezicht op de school belast.

—TITEL VII.

Overgangsbepalingen.

Artikel 83.

Ieder, die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet aan eene openbare of bijzondere inrigting van middelbaar onderwijs, zonder in strijd met bestaande verordeningen te zijn, onderwijs geeft, waartoe volgens deze wet eene acte wordt vereischt, behoeft, om met zijn onderwijs aan die inrigting voort te gaan, geene herbenoeming of erkenning.

Hij kan ook in gelijke betrekking bij eene openbare school, volgens deze wet opgericht, worden aangesteld.

Artikel 84.

De acte van algemeene toelating van den eersten rang, verkregen krachtens de wet van den 3den April 1806, geeft gelijke regten als de acte van bekwaamheid A, vermeld in art. 70, en de acte van bekwaamheid, vermeld in het eerste lid van art. 74.

Artikel 85.

De acte van bekwaamheid, krachtens art. 72 der wet van den 13den Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) uitgereikt voor het verder voortgezet onderwijs in de levende talen en in de wis- en natuurkunde, als ook de daarmede gelijkstaande acten, verkregen krachtens de wet van den 3den April 1806, geven gelijke regten als de acten van bekwaamheid voor die vakken, krachtens artt. 76 en 77 dezer wet uitgereikt.

Artikel 86.

Zij die, vóór de invoering dezer wet, aan eene van 's Rijks hoogeschoolen een akademischen graad verkregen hebben, behouden de bevoegdheid tot het geven van middelbaar onderwijs in de vakken, waarin zij krachtens het hun verleend diploma de bevoegdheid hadden onderwijs te geven.

De graad van doctor in de wis- en natuurkunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte B, vermeld in art. 70, 71 en 72.

De graad van candidaat in de wis- en natuurkunde geeft gelijke bevoegdheid als de acte A, vermeld in art. 70.

De graad van doctor of van candidaat in de letteren geeft gelijke bevoegdheid als de acte, vermeld in het eerste lid van art. 74.

De graad van doctor in de rechten geeft gelijke bevoegdheid als de acte voor de staatshuishoudkunde, vermeld in art. 74.

Artikel 87.

Gelijke bevoegdheid, als in het voorgaand artikel, wordt toegekend aan hen, die na de invoering dezer wet de genoemde graden van doctor of candidaat zullen verkrijgen, tot dat de wet tot regeling van het hooger onderwijs anders zal hebben beschikt.

Artikel 88.

Het getuigschrift, vermeld in art. 3 van het Koninklijk besluit van den 13den April 1817, n°. 22, geeft, wanneer het vóór de invoering dezer wet verkregen is, gelijke regten als de acte van bekwaamheid voor het onderwijs in het teekenen, uitgereikt krachtens art. 77 dezer wet.

~~Artikel 89.~~

~~Zij die, hoewel niet in het bezit van een diploma van ingenieur, in 's Lands dienst deze betrekking bekleeden of hebben bekleed, zijn, onder de aan het slot van art. 82 gestelde voorwaarde, bevoegd tot het geven van onderwijs in de technische wetenschappen, waarvan de kennis tot het vervullen der betrekking van ingenieur wordt vereischt.~~

~~Onder dezelfde voorwaarden zijn zij, die aan eene der Rijksinstellingen tot opleiding van ingenieurs en officieren der land- en zeemagt den cursus hebben ten einde gebragt, bevoegd tot het geven van onderwijs in de technische wetenschappen, waarin zij gedurende dien cursus onderwijs hebben ontvangen.~~

Artikel 90.

Gedurende de eerste zes jaren na het in werking treden dezer wet kan door Ons aan Nederlanders en vreemdelingen, die buiten 's lands de bevoegdheid om in een of meer der in deze wet vermelde vakken onderwijs te geven verkregen hebben, gelijke bevoegdheid hier te lande verleend worden.

~~Artikel 91.~~

~~Gemeenten, die krachtens art. 14 dezer wet tot het oprigten en onderhouden van burgerscholen gehouden zijn, voldoen aan die verplichting binnen een termijn van uiterlijk zes jaren, te rekenen van het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, of waarop de bevolking der gemeente boven het cijfer van tien duizend geklommen is.~~

Artikel 92.

De in art. 18 vermelde Rijks- hogere burgerscholen worden geopend binnen de eerste vijf jaren na het tijdstip van de invoering dezer wet.

Artikel 93.

De lessen aan de polytechnische school worden geopend binnen een jaar na het in werking treden dezer wet.

De kweekelingen der Akademie ter opleiding van burgerlijke ingenieurs te Delft, die op het tijdstip dier opening tot de lessen van het 3de of 4de studiejaar der Akademie voor de ingenieurs-wetenschappen of het mijnwezen zijn toegelaten, worden vrijgesteld van het examen A, vermeld in art. 59. De kweekelingen, die op dat tijdstip tot de lessen van het 1ste of van het 2de studiejaar zijn toegelaten, worden bij het afleggen van dat examen vrijgesteld van het onderzoek in de vakken, waarover zich het examen ter toelating tot die Akademie heeft uitgestrekt, of waarin aan de Akademie geen oaderwijs wordt gegeven.

Artikel 94.

Zoolang nog geen voldoende getal hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus in werking is, wordt een deel van het aldaar te geven onderwijs, als voorbereidend tot den cursus der polytechnische school, aan deze gegeven.

Dat voorbereidend onderwijs omvat:

- a. wiskunde;
- b. natuurkunde;
- c. scheikunde;
- d. beginselen der plant- en dierkunde;
- e. boekhouden en beginselen der handelswetenschappen;
- f. hand- en regtlijnig teekenen.

Door Ons wordt bepaald, wanneer dit voorbereidend onderwijs aan de polytechnische school zal ophouden.

Artikel 95.

Deze wet treedt in werking vóór of op den 1sten Julij 1863.
Bestaande voorschriften betreffende middelbaar onderwijs vervallen met de invoering dezer wet.

+

+ Artikel 96.

Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Middelbaar-onderwijswet.”